

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS**

**Į S A K Y M A S
DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMŲ TVARKANT
KROVINIUS RANKOMIS PATVIRTINIMO**

2006 m. spalio 23 d. Nr. A1-293/V-869
Vilnius

Siekdami gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą ir vadovaudamiesi 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/269/EEB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis, pirmiausia, kai gresia pavojus, jog darbuotojai gali susižeisti nugarą (ketvirtoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB16 straipsnio 1 dalyje):

1. T v i r t i n a m e Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus tvarkant krovinius rankomis (pridedama).

2. L a i k o m e netekusiu galios Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 m. rugsėjo 3 d. įsakymą Nr. 134/493 „Dėl Krovinių kėlimo rankomis bendrųjų nuostatų“ (Žin., 1998, Nr. [79-2242](#)).

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ
RIMVYDAS TURČINSKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministro ir
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro
2006 m. spalio 23 d.
įsakymu Nr. A1-293/V-869

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMAI TVARKANT KROVINIUS RANKOMIS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai tvarkant krovinius rankomis (toliau vadinama – reikalavimai) parengti vadovaujantis 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/269/EEB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis, pirmiausia, kai gresia pavojus, jog darbuotojai gali susižeisti nugarą (ketvirtoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje).

2. Reikalavimai nustato būtiniausius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus tvarkant krovinius rankomis, kur yra rizika darbuotojams, ypač susižeisti nugarą.

3. Reikalavimai taikomi bet kuriai darbuotojų veiklai bet kurios ekonominės veiklos įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose (toliau vadinama – įmonės), kur yra atliekamas krovinių tvarkymas rankomis, kai yra rizika darbuotojams, ypač susižeisti nugarą.

4. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (Žin., 2003, Nr. [70-3170](#)) nuostatos taikomos visai šių reikalavimų 3 punkte nurodytai sričiai, nepažeidžiant griežtesnių ar specifinių šių reikalavimų nuostatų.

II. SĄVOKOS

5. Reikalavimuose vartojama sąvoka:

Krovinių tvarkymas rankomis – tai bet koks krovinio gabenimas ar laikymas, kai vienas ar daugiau darbuotojų kelia, leidžia žemyn, stumia, traukia, neša ar judina krovinį, kuris dėl jo savybių ar nepalankių ergonominių sąlygų kelia riziką darbuotojams, ypač susižeisti nugarą.

6. Kitos šių reikalavimų sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekso (Žin., 2002, Nr. [64-2569](#)) ir Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo sąvokas.

III. BENDRIEJI KROVINIŲ TVARKYMO DARBŲ PLANAVIMO, ORGANIZAVIMO IR ATLIKIMO REIKALAVIMAI

7. Darbdaviui atstovaujantis asmuo (toliau vadinama – įmonės vadovas) ar jo pavedimu įgaliotas asmuo, įgyvendindamas darbdavio pareigą sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais, turi imtis reikiamų organizacinių veiksmų arba naudoti tinkamas priemones, ypač mechaninius įrenginius, kad darbuotojams nereikėtų tvarkyti krovinių rankomis.

8. Tais atvejais, kai tvarkant krovinius negalima išsiversti be darbuotojų rankų darbo, įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi imtis atitinkamų organizacinių veiksmų, kad būtų naudojamos atitinkamos darbo priemonės, arba darbuotojus aprūpinti tokiomis priemonėmis, kad, atsižvelgiant į reikalavimų 1 priede nurodytas krovinio savybes, būtų siekiama kuo labiau sumažinti riziką darbuotojų saugai ir sveikatai, kylančią tvarkant krovinius rankomis.

9. Visada, kai negalima išsiversti be to, kad darbuotojai tvarkytų krovinius rankomis, darbdavys turi įrengti darbo vietas taip, kad šis darbas būtų kiek įmanoma saugesnis bei tausojantis

darbuotojų sveikatą, ir:

9.1. įvertinti, jei įmanoma, iš anksto tokios rūšies darbui būdingą riziką ir darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos sąlygas, ypač įvertinti krovinių savybes, atsižvelgdamas į reikalavimų 1 priedą;

9.2. pasirūpinti, kad būtų šalinama ar mažinama rizika, ypač nugaros sužeidimo rizika darbuotojams, taikydamas atitinkamas priemones, ypač atsižvelgdamas į darbo aplinkos veiksnius ir darbo reikalavimus, nurodytus reikalavimų 1 priede.

10. Įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo, pavesdamas darbuotojui užduotis, susijusias su krovinių tvarkymu rankomis, ir siekdamas sudaryti saugias darbo sąlygas tvarkant krovinius, privalo įvertinti darbuotojo galimybes saugiai atlikti krovinių tvarkymo darbus, taip pat privalo atsižvelgti į individualius rizikos veiksnius, nurodytus reikalavimų 2 priede.

11. Darbuotojams, tvarkantiems krovinius rankomis, turi būti sudarytos sąlygos pasitikrinti sveikatą.

12. Įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi užtikrinti, kad darbuotojai įsidarbindami ir darbo metu įmonėje gautų visapusišką informaciją apie darbuotojų saugos ir sveikatos organizavimą įmonėje, apie esamą ar galimą riziką tvarkant krovinius rankomis, parengtas priemones tokiai rizikai šalinti arba išvengti.

13. Įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo privalo užtikrinti, kad darbuotojai ir (arba) jų atstovai gautų bendruosius nurodymus ir, kai įmanoma, kiekvieną kartą gaudami krovinių tvarkymo užduotis, gautų tikslią informaciją apie:

– krovinio svorį;

– sunkiausios krovinio pusės svorio centrą, kai krovinytis yra sukrautas ekscentriškai.

14. Įmonės vadovas ar jo įgaliotas asmuo, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo nuostatų apie darbuotojų mokymą ir instruktavimą, privalo užtikrinti, kad darbuotojai būtų papildomai mokomi, instruktuojami ir informuojami, kaip teisingai tvarkyti krovinius bei apie riziką saugai ir sveikatai, kuri kyla ypač tada, kai atliekant tokius darbus neatsižvelgiama į veiksnius, nurodytus reikalavimų 1 ir 2 prieduose.

15. Darbuotojai ir jų atstovai konsultuojami ir dalyvauja sprendžiant klausimus, susijusius su šių reikalavimų įgyvendinimu, įmonėje, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija vykdo šių reikalavimų nuostatų laikymosi kontrolę įmonėse ir konsultuoja jų taikymo klausimais.

ESMINIAI VEIKSNIAI (*)**1. KROVINIO SAVYBĖS**

Krovinių tvarkymas rankomis gali kelti riziką, ypač susižeisti nugarą, jei krovinys:

- 1.1. pernelyg sunkus ar pernelyg didelis;
- 1.2. griozdiškas ar nepatogus paimti;
- 1.3. nestabilus arba jo turinys gali judėti;
- 1.4. padėtas taip, kad jį reikia laikyti arba juo manipuliuoti per atstumą nuo liemens, liemenį lenkti arba sukti;
- 1.5. dėl savo matmenų ir (arba) konsistencijos gali sužeisti darbuotojus, ypač su juo susidūrus.

2. FIZINĖS JĖGOS NAUDOJIMAS

Naudojant fizinę jėgą, gali atsirasti rizika, ypač susižeisti nugarą, jei:

- 2.1. reikia panaudoti pernelyg daug jėgų;
- 2.2. fizinė jėga naudojama tik sukant liemenį;
- 2.3. krovinys gali staigiai pajudėti;
- 2.4. fizinė jėga naudojama esant nestabiliai kūno padėčiai.

3. DARBO APLINKOS SAVYBĖS

Darbo aplinkos savybės gali padidinti riziką, ypač susižaloti nugarą, jei:

- 3.1. nėra pakankamai erdvės, ypač vertikaliai, darbui atlikti;
- 3.2. grindys nelygios, tai kelia pavojų suklypti, arba slidžios darbuotojų avalynei;
- 3.3. darbo vieta taip išdėstyta ar darbo aplinka tokia, kad neįmanoma tvarkyti krovinių saugiame aukštyje esant tinkamai darbuotojo kūno padėčiai;
- 3.4. grindų ar darbo vietos paviršius yra skirtingo aukščio ir kroviniu tenka manipuliuoti skirtinguose aukščiuose;
- 3.5. grindys ar pėdų atrama yra nestabilios;
- 3.6. netinkama temperatūra, drėgmė ir vėdinimas.

4. DARBO REIKALAVIMAI

Krovinių tvarkymo darbai gali kelti riziką, ypač susižaloti nugarą, esant vienai ar daugiau žemiau nurodytų aplinkybių:

- 4.1. per dažnos ir per ilgos fizinės pastangos, ypač dirbant ilgai įtempus stuburą;
- 4.2. nepakankamas laikas kūno poilsiui ir jėgoms atgauti;
- 4.3. pernelyg ilgi krovinio kėlimo, nuleidimo ar nešimo atstumai;
- 4.4. technologijos procese nustatytas darbo tempas, kurio darbuotojas negali pakeisti.

(*) Kai vienu metu veikia keli veiksniai, rizika vertinama pagal atitinkamus veiksnius, nurodytus reikalavimų 1 ir 2 prieduose.

Darbuotojų saugos ir sveikatos

reikalavimų tvarkant krovinius rankomis
2 priedas

INDIVIDUALŪS RIZIKOS VEIKSNIAI (*)

Darbuotojo saugai ir sveikatai kyla rizika tvarkant krovinius, jeigu:

1. darbuotojas neturi fizinių galimybių atlikti tokį darbą;
2. dėvi netinkamus drabužius, avalynę ar kitus asmeninius daiktus;
3. neturi reikiamų ar tinkamų žinių arba yra neapmokytas.

(*) Kai vienu metu veikia keli veiksniai, rizika vertinama pagal atitinkamus veiksnius, nurodytus reikalavimų 1 ir 2 prieduose.
